

edukator

Nr 2 [IV/2011]
ISSN 2083-7003

Dwa brzegi

str. 4

Ważny jest każdy głos wsparcia

Wywiad z Pierwszą Damą
Anną Komorowską

str. 10

Fiński model integracji

str. 17

Słów parę o orzecznictwie

str. 14

Anna Komorowska

Warszawa, 4 lipca 2011 r.

Pani
Magdalena Wojtczak
Prezes Zarządu
Bielskiego Stowarzyszenia Artystycznego
„Teatr Grodzki”

szanowne Pani,

Dziękuję za list i informacje o projekcie „Edukator – promocja kształcenia ustawicznego osób niepełnosprawnych”, który prowadzi Państwa Stowarzyszenie.

Jestem pełna uznania dla Państwa długofalowej inicjatywy, która pozwala na promowanie podnoszenia kwalifikacji przez osoby niepełnosprawne w środowisku śląskim. Jeśli mój patronat przyczyni się do aktywizacji dorosłych niepełnosprawnych oraz zachęci do samorozwoju i doda wiary we własne siły, jestem gotowa przychylić się do Państwa propozycji.

Pozdrawiam Państwa serdecznie i życzę, by przedsięwzięcie przyniosło oczekiwane efekty.

Anna Komorowska

Patronat honorowy Małżonki Prezydenta RP Pani Anny Komorowskiej

Patroni medialni: Dziennik Zachodni

**DZIENNIK
ZACHODNI**

Radio Katowice

Patronat wspierający: Gemini Park w Bielsku-Białej

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚĆ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Przestrzeń do nauki

Tekst: Barbara Górka
koordynatorka
projektu Edukator

Pracujemy z ludźmi, poznajemy się, próbujemy zrozumieć dlaczego podejmują taką a nie inną aktywność, co kieruje ich wyborami? Jaka jest nasza rola na drodze ich rozwoju? Czego od nas oczekują?

Słuchacz z niepełnosprawnością jest takim samym klientem, jak każdy inny uczestnik zajęć szkoły dla dorosłych. Twórczość, wyrażanie swoich opinii, poszukiwanie wiedzy, większe lub mniejsze zaangażowanie na wykładach są niezależne od stanu zdrowia. W grupie kilkunastu osób z tą samą diagnozą medyczną nadal mamy kontakt z kilkunastoma indywidualnymi potrzebami, możliwościami, wątpliwościami.

Różnica polegać będzie na konieczności dostosowania się do aktualnego stanu zdrowia osoby niepełnosprawnej. Przygotowania odpowiednich podjazdów, wykorzystania materiałów szkoleniowych, które będą czytelne dla słuchacza, wyposażenia kadry w umiejętności komunikowania się z osobą niedosłyszającą, niewidomą czy chorującą psychicznie.

Miarą sukcesu we wzajemnych relacjach będzie otwartość na siebie nawzajem. Pogłębianie wiedzy o fizycznych i psychicznych granicach możliwości porozumiewania się. Poszukiwanie nowych dróg komunikowania się. W kolejnym numerze Edukatora dzielimy się z Wami tematem dostosowania edukacji do indywidualnych możliwości klienta z niepełnosprawnością, tak aby stworzyć przestrzeń do nauki dla większej liczby osób niepełnosprawnych.

Za słownikiem termin „dostosowywać” oznacza: regulować, dopasowywać, adaptować, modernizować, zmieniać, przyswajać. Słowa, bez których nie może się obejść wspólne planowanie nauki przez osobę niepełnosprawną i jej nauczyciela.

Wydawca:

Bielskie Stowarzyszenie Artystyczne
„Teatr Grodzki”
www.teatrgrodzki.pl

„Edukator – promocja kształcenia ustawicznego osób niepełnosprawnych”

ul. Stefanii Sempołowskiej 13, 43-300 Bielsko-Biała

telefon/faks: 033 496 52 19

e-mail: edukator@naukabezbarier.pl

www.naukabezbarier.pl

Koordynatorka projektu: Barbara Górka

PR Menager: Agnieszka Ściera, agnieszka@mediani.pl

edukator

Redaktor Naczelny: Michał Bagrowski

Zastępcy redaktora naczelnego: Agnieszka Ginko-Humphries, Piotr Kostuchowski

Zespół redakcyjny: Agnieszka Ginko-Humphries, Piotr Kostuchowski, Barbara Górka, Jacek Baczak, Kamila Nowotarska, Dawid Zieliński

Grafika i skład: Mediani, Anita Szymańska

Druk:

Zakład Aktywności Zawodowej

Zakład Intrologatorsko-Drukarski BSA „Teatr Grodzki”

e-mail: dtp@poligrafia.bielsko.pl, www.poligrafia.bielsko.pl

Wydawnictwo bezpłatne, nie do sprzedaży.

Copyright © BSA „Teatr Grodzki”. Przedruki po uzyskaniu zgody Wydawcy.

Listy: e-mail: edukator@naukabezbarier.pl

Redakcja nie zwraca tekstów niezamówionych.

Zdjęcia na okładce i str. 9: fotolia

SPIS TREŚCI

2	List od Pani Anny Komorowskiej
3	Przestrzeń do nauki
4	Dwa brzegi
7	Porozmawiajmy
8	Dostosowanie centrów kształcenia ustawicznego na potrzeby osób niepełnosprawnych
10	Ważny jest każdy głos wsparcia
12	Podróże kształcą
14	Słów parę o orzecznictwie o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności
16	Artery
17	Fiński model integracji
19	Ankieta
21	Listy do redakcji
22	Przeciwdziałaj dyskryminacji!

DWA BRZEGI

Tekst: Piotr Kostuchowski
Zdjęcia: Piotr Kostuchowski, Anita Szymańska

Moje pierwsze spotkanie z osobami niepełnosprawnymi miało miejsce kilka lat temu. Prowadziłem zajęcia edukacyjne w jednym z projektów Bielskiego Stowarzyszenia Artystycznego „Teatr Grodzki”. Ideą tego przedsięwzięcia było wykorzystanie sztuki jako środka edukacji. W integracyjnej grupie znaleźli się ludzie z dysfunkcjami narządu ruchu, wzroku, intelektu i zaburzeniami psychicznymi. Czuję się niezręcznie, bo określam te osoby wskazując ich braki – dysfunkcje. To negatywne naznaczenie, a przecież każdy z nich niósł swoją historię życia, historię zmagania się z losem i własnymi ograniczeniami. Ich praca, ambicja, codzienne przewyciężanie trudności budziło i budzi mój podziw. A ja, zamiast wskazać bogactwo osobowości, kwituję to słowem: niepełnosprawni.

To tylko przeszkoda...

Niestety, język podkreśla dychotomię i obcość grup pełnosprawnych i niepełnosprawnych. Ci ostatni, jak pokazuje konstrukcja słowa niepełnosprawni, są pozbawieni sprawności, a dokładniej pełnej sprawności. Nie wiele jest w języku polskim słów rozpoczynających się od nie-, które miałyby pozytywne znaczenie, chwaliły kogoś lub coś. Niechęć, nienawiść, niemota, nieprzystosowany, niemodny – to tylko kilka przykładów. Wygląda to tak, jakbyśmy żyli po dwóch stronach rzeki, na jednym brzegu pełnosprawni, na drugim przeciwnym niepełnosprawni. Między nami wartki nurt, a ponieważ nikt nie potrafi pływać, żyjemy w izolacji na swoich brzegach. Co gorsze wiemy, że nasz brzeg pełen sprawności jest tym lepszym a przeciwny jedynie dodatkiem. Jednak cała ta sytuacja jest z gruntu fałszywa. Oba brzegi mają taką samą wartość, którą jest godność człowieka i jego prawo do samorealizacji. Z tym, że na jednym z brzegów jest znacznie więcej ograniczeń i trudności.

To pierwsza refleksja: niepełnosprawność to przeszkoda, ale nie naznaczenie, nie znak mniejszej wartości.

Nie myśl tyle o sobie...

Na jedne z zajęć przyszła młoda zdrowa osoba. Po ich zakończeniu powiedziała mi, że nie przyjdzie więcej, bo widok tak wielu ludzi niepełnosprawnych rodzi w niej depresję.

- *Zbyt wiele tu cierpienia i smutku.*
- *Czy widziałaś, by ktoś tu płakał, narzekał albo skarżył się*

na swój los? – pytam.

– *Nie. Nikt tak się nie zachowywał, ale ja tak to czuję.*

– *Może po prostu boisz się?*

– *Czego miałam by się bać? Jestem zdrowa i sprawna.*

– *To wszystko można utracić, choćby w wypadku samochodowym...*

– *Tak, to mnie chyba przeraziło: jeździć na wózku, nie widzieć, nie rozumieć. Nie chcę o tym myśleć...*

Nie pojawiła się więcej na warsztatach.

Refleksja druga: nie bójmy się tak o siebie, nie myślmy tyle o sobie! Poszukujmy w świecie szans, nie zagrożeń. Wtedy praca z osobami naznaczonymi złymi wyrokami losu będzie znacznie, znacznie łatwiejsza dla nas, a dla nich owocniejsza.

Pytaj i słuchaj...

Są jeszcze inne objawy lęku czy strachu. Czy będę umiał pomóc, zachować się taktownie? Obcowanie z ludźmi, których potrzeby i możliwości są inne od znanych nam z autopsji rodzi takie dylematy. Najgorszym rozwiązaniem jest paraliż: nie zrobię nic, bo wtedy na pewno nie zaszkodzę. To zły pomysł! Zawsze można zapytać, jak pomóc. Do tego trzeba dołożyć wiedzę o charakterze dysfunkcji i ich wpływie na funkcjonowanie człowieka. Wiedzy nigdy za dużo. To moja refleksja trzecia.

W plenerowym przedstawieniu, które zostało przygotowane w ramach projektu, występowali wszyscy uczestnicy warsztatów. Było nas chyba więcej, bo w spektaklu pojawiał się tur. Był co prawda kartonowy, animowany przez dwie osoby, ale jednak tur. Wejście w kartonową skórę zwierzęcia wymagało wiele sprytu i sprawności. Chłopak grający rolę „tylnych nóg” nie był olimpijskim mistrzem gimnastyki sportowej, jednak kategorycznie odrzucił pomysł polegający na tym, by kilka innych osób nakładało na niego dekorację. Sam wymyślił sobie sposób jak dostać się do środka, ustawić, złapać co trzeba, podnieść i ożywić kartonową formę. Można go było wyrezyrzyć, ograniczyć samodzielność, podać instrukcję, tylko co by to dało? Otwierajmy drzwi do świata aktywnych zachowań i samodzielnych poszukiwań. To refleksja czwarta.

Komunikacja jest wyzwaniem. Nasze słowa są jej fragmentem, bardzo ważna jest „mowa ciała”, której centrum stanowi wyraz twarzy. Do tego dochodzi kontekst wypowiedzi. Ten ostatni poza oczywistymi sytuacjami zawiera zwykle dotychczasowe doświadczenia i nastawienia mówiącej osoby. Ktoś, kto wypadł w czasie sztormu za burtę jachtu, mówiąc o wietrze i morzu ma na myśli znacznie więcej niż plażowicz z Sopotu. Co więcej, słuchając wypo-

Bezpieczeństwo w grupie jest najważniejsze. Zajęcia edukacyjne projektu CVE. W środku Piotr Kostuchowski.

wiedzi, w której stwierdza się, że morze jest takie kojące, ciepłe i przyjazne może ostro zaprotestować, wybuchnąć. Do zrozumienia innych droga wiedzie poprzez empatię i wyobraźnię. Trzeba umieć słuchać i ciągle doskonalić się w tej sztuce. To refleksja piąta: uważnie słuchać drugiego człowieka, jego nie siebie.

Przewiduj...

Rodzice przyprowadzili na zajęcia niepełnosprawnego intelektualnie syna. Chłopiec na warsztatach nie był zbyt aktywny, ożywił się za to w czasie przerw. Na kolejnych zajęciach jego aktywność wybuchła z całą siłą. Mierzący prawie dwa metry wzrostu i ważący chyba ponad sto kilogramów chłopak w czasie przerwy wywijał nogami ponad głowami innych uczestników. Demonstrował kopnięcia, z których Bruce Lee byłby dumny. Nie uderzył nikogo, pokazywał jedynie jak dobrze mógłby to zrobić. Poproszony o zmianę zachowania podporządkował się, jednak na

koniec dodał: *Najlepiej wychodzi mi duszenie.*

W rozmowie z rodzicami okazało się, że zapisywali swoje dziecko na wszystkie możliwe kursy sportów walki. Rozstaliśmy się.

Refleksja szósta: bezpieczeństwo jest naczelną wartością. Trzeba je widzieć w wymiarze nie tylko pojedynczej osoby, ale szczególnie grupy.

Refleksja siódma i ostatnia. Należy przewidywać, w jakim kierunku będzie zmierzać rozwój ludzi, z którymi pracujemy. Jak to, co kształtujemy na wszelkiego rodzaju zajęciach będzie owocować w naszych uczniach w przyszłości. Nie da się wyliczyć skutków naszych działań z nieomylnością fizycznych rachunków, da się jednak wskazać i wyobrazić sobie z grubsza, co może nastąpić.

Ten zbiorek refleksji nie wystarczy do zbudowania mostu nad rwącym nurtem rzeki i do połączenia go szerokopasmową autostradą lub koleją. Może jednak przyczyni się do przerzucenia kładki, która połączy brzeg niepełnosprawnych z brzegiem pełnosprawnych.

Porozmawiajmy!

Tekst: Barbara Górka

Umiejętność komunikowania swoich potrzeb, wskazania własnych możliwości jest niezmiernie potrzebna w każdym obszarze naszego życia. Bywa zaburzona, jeśli jakiś czynnik nie pozwala nam w pełni wyartykułować myśli, pragnień. Takim czynnikiem staje się niepełnosprawność. Szczególnie wtedy, kiedy mamy do czynienia z nową dla siebie sytuacją. Rozmowa kwalifikacyjna z potencjalnym szefem po latach bierności zawodowej i opisanie swoich kwalifikacji, zapisanie się na szkolenie. Sprecyzowanie potrzeb.

Częste pozostawanie samemu ze sobą nie przyczynia się do rozwoju zdolności komunikowania się. Kiedy całym światem jest dla mnie mój dom i ograniczony kontakt ze środowiskiem, to wyjście do urzędu czy szkoły staje się prawdziwą rewolucją. Aby zapisać się na szkolenie, niezbędna jest precyzyjna informacja zwrotna, jasne określenie naszych planów. Aby wziąć udział w często długotrwałym procesie rozwoju, potrzebna jest efektywna komunikacja, która pozwoli rozwiązać ewentualne problemy, poznać zawłości nowej sytuacji. Obraz nas samych wpływa na ilość i jakość naszych wyborów życiowych. Obraz przytłumiony przez lata bierności, pozostawania samemu ze sobą, bez możliwości interakcji z drugim człowiekiem, nie będzie źródłem wystarczającej energii do dalszego działania. Wymaga pokolorowania zachętą, odpowiednią motywacją, nasycenia odpowiednim światłem. Zmiana może wynikać ze spotkania z zaufaną osobą, otrzymania niespodziewanej propozycji. Ale impuls do działania będzie ostatecznie zawsze płynął z naszej strony!

Edukacja to rzadko proces indywidualny. Zazwyczaj jestem członkiem zespołu ludzi, którzy podjęli zbliżone decyzje o kierunku dalszego rozwoju. Czy jestem

gotowa, gotowy na kontakt z innym człowiekiem? Pytanie wydaje się retoryczne, ale wpływ choroby, zamknięcia, braku interakcji daje o sobie znać. Kiedy pomyślę o grupie jak o źródle inspiracji, energii do działania i do zdobywania wiedzy o życiu, decyzja o dołączeniu do niej może stać się dla mnie początkiem ważnych zmian. Komunikacja to również emocje: moje, innych, po ludzku lepsze lub gorsze, i konfrontacja z nimi. Z tej perspektywy bierność wydaje się bezpieczniejsza: brak komunikacji z innymi nie naraża nas na trudne relacje z otoczeniem. Ale po stokroć częściej nie daje nam szansy na czerpanie z ludzkich doświadczeń walki z chorobą, przełamywania własnej niepełnosprawności, pokonywania barier... Wspólna praca i nauka to nieustanna

konfrontacja z drugim człowiekiem. Wzajemne uczenie się reakcji, zrozumienie źródeł wyrażanych myśli.

Kto zaprzeczy temu, że jednym z celów wspólnego działania jest nauka, znacznie ważniejsza od zdobytych certyfikatów? Zalety komunikacji z innymi wydają się nieocenione.

Czy choroba i niepełnosprawność uniemożliwia dalszy rozwój? Przykłady z codziennego życia, kontakt z ludźmi, którzy pozostają aktywni radząc sobie jednocześnie ze skutkami niepełnosprawności przeczą temu.

Wzór Sylwii – ambasadorki projektu EDUKATOR również utwierdza mnie w wierze, że pomimo niepełnosprawności, a może czasami za jej przyczyną, znajdujemy swoją drogę, opracowujemy plany, poszukujemy nowych inspiracji w swoim życiu. Stan zdrowia jest jak impuls, który może zmienić tor naszej drogi, ale jej nie zamyka. Dlatego warto często sprawdzać aktualny kierunek.

PS. Dzisiaj podczas konsultacji swojego planu szkoleniowego Pan Piotr powiedział, że rozpoczęcie kursu to dla niego możliwość poznania nowych ludzi, wyjście z domu po długiej rehabilitacji. Zwyciężyła potrzeba komunikacji!

Częste pozostawanie samemu ze sobą nie przyczynia się do rozwoju zdolności komunikowania się. Kiedy całym światem jest dla mnie mój dom i ograniczony kontakt ze środowiskiem, to wyjście do urzędu czy szkoły staje się prawdziwą rewolucją.

Dostosowanie centrów kształcenia ustawicznego na potrzeby osób niepełnosprawnych

Tekst: Kamila Nowotarska
Zdjęcie: fotolia

Coraz częściej kształcimy się, korzystamy ze szkolnych i pozaszkolnych form doskonalenia zawodowego. Wejście do Unii Europejskiej w 2004 r. spowodowało, że wzrosły wymagania prawne dotyczące dostosowania obiektów dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Od lat prowadzona jest kampania na rzecz zniesienia barier architektonicznych. Jak ważny jest to problem wie każdy, kto będąc na wózku stał przed niekończącą się kaskadą schodów, bez możliwości dostania się na ich szczyt.

Wielu zarządców obiektów użyteczności publicznej dba o dostosowanie budynków, ich otoczenia oraz urządzeń dla osób niepełnosprawnych. Modernizacje zmierzają przede wszystkim w kierunku dostosowania podjazdów, zainstalowania wind, odpowiedniej szerokości dróg, wyposażenia łazienek, a także samych stanowisk do nauki bądź pracy. Często takie przebudowy wiążą się z potrzebą sporządzenia indywidualnych projektów dla poszczególnych obiektów, czy też związanego z konkretnym stanowiskiem pracy. Należy zdecydowanie rozróżnić modernizację związaną z dostosowaniem ośrodka kształcenia zawodowego od dostosowania stanowisk pracy. W drugim przypadku przepisy są bardziej wymagające – Kodeks Pracy nakazuje korzystanie z najnowszych osiągnięć technologicznych w celu poprawy warunków pracy. Modernizacja centrów kształcenia ustawicznego dla potrzeb osób niepełnosprawnych, to przede wszystkim zapewnienie odpowiedniego dojazdu lub dojścia do obiektu.

Wymagania prawne dotyczące obiektów budowlanych zawarte są w rozporządzeniu ministra infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. z 2002 r. Nr 75

poz. 690 z późn. zm):

a) dojście do wejścia do budynku powinno mieć minimalną szerokość 1,5 m, a co najmniej jedno dojście powinno zapewniać osobom niepełnosprawnym dostęp do całego budynku lub tych jego części, z których osoby te mogą korzystać;

b) w celu zniwelowania różnic w poziomach powinno się instalować pochylnie dla niepełnosprawnych. Pochylnie powinny mieć szerokość płaszczyzny ruchu 1,2 m, krawężniki o wysokości co najmniej 0,07 m i obustronne poręcze, przy czym odstęp między nimi powinien mieścić się w granicach od 1 m do 1,1 m. Pozioma płaszczyzna ruchu na początku i na końcu pochylni powinna mieć długość co najmniej 1,5 m. Poręcze i balustrady nie powinny mieć ostro zakończonych elementów, a ich wysokość i wypełnienie płaszczyzn pionowych powinny zapewniać skuteczną ochronę przed wypadnięciem. Powierzchnia spocznika przy pochylni dla powinna mieć wymiary co najmniej 1,5x1,5 m poza polem otwierania skrzydła drzwi do budynku;

c) w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych i budynkach użyteczności publicznej krawędzie stopni schodów powinny wyróżniać się kolorem kontrastującym z kolorem posadzki;

d) w budynkach użyteczności publicznej ogólnodostępne pomieszczenia ze zróżnicowanym poziomem podłóg powinny być przystosowane do ruchu osób niepełnosprawnych;

e) na kondygnacjach dostępnych dla osób niepełnosprawnych, co najmniej jedno z ogólnodostępnych pomieszczeń sanitarnych powinno być przystosowane dla tych osób przez:

- zapewnienie przestrzeni manewrowej o wymiarach co najmniej 1,5x1,5 m,
- stosowanie w pomieszczeniach i na trasie dojazdu drzwi bez progów,
- zainstalowanie co najmniej jednej przystosowanej

miski ustępowej i umywalki, a także jednego natrysku, jeżeli ze względu na przeznaczenie przewiduje się w budynku takie urządzenia, zainstalowanie uchwytów ułatwiających korzystanie z urządzeń higienicznosanitarnych.

Obecne modernizacje centrów kształcenia ustawicznego wykonywane są według indywidualnych projektów uwzględniających specyfikę obiektu, ukształtowanie terenu, a także ograniczenia w przebudowie. Do najczęstszych modyfikacji należy znoszenie barier architektonicznych: zapewnienie właściwego podjazdu dla osób o ograniczonej zdolności poruszania się, zapewnienie odpowiedniej szerokości dróg, zapewnienie windy osobowej lub platformy a także dostosowanie pracowni pod względem ergonomicznym poprzez odpowiednią szerokość przejść, stołów oraz możliwość wjechania wózkiem pod blat. Ośrodki inwestują także w od-

powiednie oprogramowania do nauki, tak jak CKU w Zabrzcu, które wyposażone jest w specjalistyczne oprogramowanie do nauki osób o ograniczonej zdolności widzenia. Do szkolenia wykorzystywane są tam też klawiatury o powiększonych klawiszach koloru żółtego i czarnej czcionce oraz o czarnych klawiszach i białej czcionce.

Dostosowanie centrów kształcenia ustawicznego do potrzeb osób niepełnosprawnych jest nie tylko obowiązkiem prawnym, ale przede wszystkim wynika z potrzeb i chęci osób niepełnosprawnych do kształcenia się i podnoszenia swoich kwalifikacji.

Kamila Nowotarska – absolwentka Wydziału Prawa UŚ oraz WSHP w Brzegu, zajmuje się doradztwem prawnym głównie z zakresu prawa pracy, BHP oraz ergonomii. Prowadzi szkolenia dla dużych firm doradczych, kancelarii podatkowych oraz firm prywatnych. Jest zwolenniczką szkoleń łączących teorię, praktykę, orzecznictwo sądowe oraz dyskusję panelową.

Modernizacja placówki kształcenia to przede wszystkim zapewnienie odpowiedniego dojścia lub dojazdu do obiektu.

Ważny jest każdy głos wsparcia

Wywiad z Pierwszą Damą, Panią Anną Komorowską

Pierwsza Dama, Pani Anna Komorowska udzieliła projektowi „Eduktor – promocja kształcenia ustawicznego osób niepełnosprawnych” honorowego patronatu. Zgodziła się również udzielić naszej redakcji krótkiego wywiadu.

Eduktor:

Projekt „Eduktor” to cykl działań promujących rozwijanie i doskonalenie kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych. Nasze działania na rzecz likwidacji barier w dostępie do edukacji osób niepełnosprawnych objęła Pani swoim patronatem.

Anna Komorowska: Zdecydowałam się objąć patronatem Państwa inicjatywę, gdyż jestem przekonana, że zawsze warto wspierać działania, które służą przełamywaniu barier w relacjach z osobami niepełnosprawnymi, tak by nie czuły się one izolowane, czy wręcz wykluczone. Wszelkie działania, które służą eliminacji dyskryminacji osób niepełnosprawnych powinny być podejmowane już na etapie edukacji, tak by w jak największym stopniu włączyć te osoby w obieg życia rodzinnego, zawodowego, kulturalnego. Istotne jest również zapewnienie tym osobom pełni praw obywatelskich, stąd też niezwykle ważna była nowelizacja prawa wyborczego dająca możliwość głosowania tym, którzy do tej pory byli wyeliminowani z procesu wyborczego.

Eduktor:

W przypadku osób niepełnosprawnych szczególnego znaczenia nabiera zależność pomiędzy niskim poziomem wykształcenia a późniejszymi możliwościami zatrudnienia. Im niższe kwalifikacje tym szansa na zatrudnienie znacząco spada. Dostęp do kształcenia ograniczają nie tylko indywidualne dysfunkcje. Które z barier Pani zdaniem powinniśmy przełamywać w pierwszej kolejności – techniczne i systemowe czy te wynikające z postaw i stereotypów?

Anna Komorowska: Niezwykle istotne jest przełamywanie wszelkich barier, zarówno tych architektonicznych, systemowych i mentalnych. Na pewno te ostatnie są najtrudniejsze do pokonania, dlatego niezwykle istotne jest podejmowanie wszelkich inicjatyw, które służą pełnej akceptacji osób niepełnosprawnych w naszym społeczeństwie, tak by czuły się one pełnowartościowymi osobami i pełnoprawnymi obywatelami.

Eduktor:

Z naszych obserwacji wynika, że wszyscy zainteresowani podnoszeniem kwalifikacji osób niepełnosprawnych mają wiele, często nieuzasadnionych obaw – nauczyciele obawiają się zbyt rewolucyjnych zmian w programach nauczania, pracodawcy niższej wydajności niepełnosprawnych pracowników, sami niepełnosprawni wątpią w swoje możliwości i nie podejmują wyzwania rozwoju. Jak ich wszystkich przekonać?

Anna Komorowska: Niezwykle istotne jest włączenie osób niepełnosprawnych od samego początku procesu edukacyjnego tak byśmy w pełni potrafili akceptować osoby dotknięte różnymi ograniczeniami. Warto rozmawiać, zachęcać do podejmowania wszelkich inicjatyw służących eliminacji dyskryminacji. Przede wszystkim należy pokazywać i nagłaśniać przykłady zachowań, dobrych praktyk, rozwiązań prawno – administracyjnych czy architektonicznych, które zapewniają osobom niepełnosprawnym godne funkcjonowanie w naszym społeczeństwie.

Eduktor:

Czy w Kancelarii Prezydenta pracują osoby niepełnosprawne? Czy Pani osobiście współpracuje z osobami niepełnosprawnymi?

Anna Komorowska: W Kancelarii Prezydenta RP zatrudnione są osoby z orzeczoną niepełnospraw-

nością. Oczywiście mają one zapewnione wszystkie uprawnienia, które gwarantowane są przez obowiązujące przepisy prawa. Warto podkreślić, iż każda z tych osób zawsze może liczyć na pomoc i wsparcie pracowników Kancelarii.

W swojej codziennej działalności spotykam się z osobami z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Jako Pierwsza Dama wspieram te inicjatywy, które służą integracji niepełnosprawnych. Bardzo mocno zaangażowałam się w propagowanie Olimpiad Specjalnych. Zawsze bardzo chętnie zapraszam do Pałacu i Belwederu zespoły artystyczne, w których występują niepełnosprawne dzieci i młodzież. Ich występy są zawsze bardzo gorąco oklaskiwane. Jeżeli osobiście nie mogę uczestniczyć w jakimś spotkaniu kieruję list, gdyż wiem jak ważny jest każdy głos wsparcia.

Zawsze z wielkim zaangażowaniem obejmuję patronatem inicjatywy, które mają na celu likwidację barier na jakie napotykają osoby niepełnosprawne, jak np. konkurs „LODOŁAMACZE”, adresowany do pracodawców, którzy efektywnie i wymiennie poprawiają sytuację niepełnosprawnych na rynku pracy.

Edukator:

Dziękujemy za wsparcie naszej inicjatywy i za tę rozmowę.

Anna Komorowska: Dziękuję. I proszę zawsze liczyć na moje wsparcie w działaniach, które służą pełnej integracji osób niepełnosprawnych.

Zdjęcie: Łukasz Kamiński/KPRP

Podróże kształcą

foto: archiwum „Teatru Grodzkiego”

Niektórzy twierdzą, że podróże kształcą wykształconych.

Ja uważam, że szczególnie kształcą osoby niepełnosprawne. Poza tym, co można zobaczyć, zwiedzić i przeżyć, dostarczają wiary w siebie i innych; wprowadzają ludzi borykających się z dysfunkcjami w normalny obieg życia.

Dla osób poruszających się na wózkach każda linia lotnicza, także tzw. „tania”, zapewnia osobną ścieżkę odprawy, schodołazy i pomoc w dostaniu się na pokład samolotu. W większości krajów Unii środki komunikacji są przystosowane do „wózkowiczów” podobnie jak pokoje hotelowe. Komfort podróży samochodowych zależy od wyposażenia autobusu, ale najważniejszy jest tu człowiek – kierowca, bo to od niego zależy komfort podróży. To postać kluczowa, od jego życzliwości i troski o pasażerów zależy prawie wszystko.

Warto przekładać hasło „integracja” na działanie. Tylko wtedy ma ono sens. Bielskie Stowarzyszenie Artystyczne „Teatr Grodzki” często realizuje w ramach swoich projektów podróże osób niepełnosprawnych. Byliśmy w Wilnie, Bratysławie, Jowariszkach na Litwie, Frechen obok Kolonii. Ostatnia podróż zaowocowała przygotowaniem wystawy w ratuszu we Frechen. Prezentujemy prace i uczestników tej eskapady i uczestników wyjazdu do Jowariszek.

Słów parę o orzecznictwie o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności

Tekst: Jacek Baczak

Część I

Wśród uczniów i absolwentów bielskich szkół i uczelni, młodych pracowników bielskiego rynku pracy, a także wśród klientów urzędów i instytucji naszego miasta funkcjonuje znaczna grupa osób legitymujących się orzeczeniami o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności. Orzeczenia te, funkcjonujące w obiegu prawnym od roku 1997, są dokumentami nierzadko sprawiającymi trudności w „odczytaniu” i interpretowaniu, szczególnie w kontekście możliwości zawodowych i edukacyjnych oraz uprawnień właściciela orzeczenia. Tym bardziej, że (z założenia ustawodawcy) zbiór informacji zawartych w treści takiego orzeczenia jest inny niż w treści orzeczenia dawnej Komisji ds. Inwalidztwa i Zatrudnienia lub w orzeczeniu o niezdolności do pracy lekarza orzecznika ZUS.

W kolejnych numerach EDUKATORA przybliżymy zasady orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. Być może będzie to stanowiło częściową odpowiedź na pytania osób, które bardzo często są wspólnymi klientami Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bielsku-Białej i innych instytucji i organizacji pozarządowych.

Pierwsze istotne rozróżnienie zawarte jest w tytule tekstu. Zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności zarówno powiatowe, miejskie jak i wojewódzkie (II instancja odwoławcza) wydają dwa rodzaje zupełnie odrębnych decyzji: orzeczenia o stopniu niepełnosprawności oraz orzeczenia o niepełnosprawności. Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dotyczą osób w wieku powyżej 16 roku życia, w wewnętrznej nomenklaturze zespołów nazywane są „dorosłymi”. Z kolei orzeczenia o niepełnosprawności dotyczą osób w wieku od 0 do 16 roku życia, w wewnętrznej nomenklaturze zespołów nazywane są „dziecięcymi”.

Katalog orzeczeń o stopniu niepełnosprawności („dorosłych”) zawiera następujące możliwości decyzji:

1. Orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności,
2. Orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
3. Orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności,
4. Orzeczenie o nie zaliczeniu do stopnia niepełnosprawności,
5. Orzeczenie o odmowie wydania orzeczenia,
6. Orzeczenie o umorzeniu postępowania (zgon osoby zainteresowanej),
7. Orzeczenie o umorzeniu postępowania (wycofanie wniosku).

Orzeczenia o niepełnosprawności „dziecięce” zawierają się natomiast w następującym zbiorze decyzji:

1. Orzeczenie o niepełnosprawności – zaliczające do osób niepełnosprawnych,
2. Orzeczenie o niepełnosprawności – nie zaliczające do osób niepełnosprawnych,
3. Orzeczenie o odmowie wydania orzeczenia,
4. Orzeczenie o umorzeniu postępowania (zgon osoby zainteresowanej),
5. Orzeczenie o umorzeniu postępowania (wycofanie wniosku).

Zatrzymajmy się na chwilę przy orzeczeniach „dorosłych”, przy pierwszych trzech stopniach niepełnosprawności – lekkim, umiarkowanym, znacznym. Definicje zawarte w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity Dz. U. z 2010 Nr 214 poz. 1407) brzmią następująco:

Do ZNACZNEGO stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Do UMIARKOWANEGO stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie

w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.

Do LEKKIEGO stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mającą ograni-

czenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Dla uzyskania przejrzystości wymienionych powyżej definicji główne przesłanki dotyczące trzech podstawowych ocenianych obszarów funkcjonowania każdej osoby – sfery samoobsługi i zdolności do samodzielnej egzystencji, sfery społecznego funkcjonowania i sfery zawodowej, można zawrzeć w formie tabelarycznej:

stopień niepełnosprawności	niezdolność do samodzielnej egzystencji	niezdolność do pełnienia ról społecznych	niezdolność do pracy
znaczny - konieczność wystąpienia wszystkich przesłanek łącznie	niezdolność do samodzielnej egzystencji	stała lub długotrwała opieka i pomoc innych osób	niezdolność do pracy albo zdolność do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej
umiarkowany - konieczność wystąpienia jednej przesłanki	X	czasowa albo częściowa pomoc innych osób w celu pełnienia ról społecznych	niezdolność do pracy albo zdolność do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej
lekki - konieczność wystąpienia jednej przesłanki	X	występujące ograniczenia dają się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne	istotne obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną

Wymienione stopnie niepełnosprawności są odpowiednikami dawnych orzeczeń o grupie inwalidzkiej trzeciej, drugiej i pierwszej oraz orzeczeniami równymi aktualnym orzeczeniom lekarzy orzeczników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Ilustruje to poniższa tabela.

Dawny system orzecznictwa	Obecny system orzecznictwa (od dnia 1 września 1997 r.)	
	orzeczenie lekarza orzecznika ZUS/komisji ZUS	orzeczenie zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności
I grupa inwalidzka	całkowita niezdolność do pracy oraz samodzielnej egzystencji niezdolność do samodzielnej egzystencji	znaczny stopień niepełnosprawności
II grupa inwalidzka	całkowita niezdolność do pracy	umiarkowany stopień niepełnosprawności
III grupa inwalidzka	częściowa niezdolność do pracy lub celowość przekwalifikowania zawodowego	lekki stopień niepełnosprawności

Orzeczenia lekarza orzecznika ZUS oraz zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności nie są jednak względem siebie równorzędne. Orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy równe jest orzeczeniu o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, ale ten znak równości działa tylko w jedną stronę. Wynika to z tego, że orzeczenia wydane przez zespół ds. orzekania o niepełnosprawności, traktuje się na równi z orzeczeniami wydanymi przez ZUS, bez konieczności ponownego orzekania, ale tylko do celów nierentowych, poza świadczeniami rentowymi. Taki znak równości stawia np. ustawa o świadczeniach rodzinnych i ustawa o pomocy społecznej. W przypadku świadczeń z tych ustaw (np. w przypadku zasiłku pielęgnacyjnego) orzeczenia ZUS i zespołów traktowane są tak samo. Jednak na podstawie orzeczenia wydanego przez zespół nie można ubiegać się o rentę w instytucji ubezpieczenia społecznego. W tym przypadku orzeczenia nie są sobie równe. Czasem informacje zawarte w orzeczeniu o inwalidztwie (KIZ) lub niezdolności do pracy lekarza orzecznika ZUS nie są wystarczające dla uzyskania ulg i świadczeń, o które osoba niepełnosprawna chce wystą-

pić (np. ma prawomocne orzeczenie ZUS o całkowitej niezdolności do pracy, ale nie ma w nim informacji o tym, że jest osobą niedosłyszącą). Wówczas osoba ta powinna złożyć wniosek do zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności, w celu wydania orzeczenia z danymi o schorzeniu słuchu.

W kolejnych numerach opiszemy m.in. różnice między kolejnymi rodzajami orzeczeń oraz przyczyny orzekania o niepełnosprawności.

Jacek Baczak – pedagog specjalny, doradca zawodowy. Laureat Nagrody Kościelskich w 1996 roku i Nagrody Prezydenta Miasta Bielska-Białej „Ikar 1996” za książkę „Zapiski z nocnych dyżurów” opisującą pracę z osobami przewlekle chorymi w Domu Pomocy Społecznej. Obecnie kieruje pracą Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Bielsku-Białej.

ARTERY

Sztuka-Edukacja-Terapia

Tekst: Agnieszka Ginko-Humphries

W kwietniu 2011 w fińskim Pieksämäki odbyło się spotkanie organizacji partnerskich projektu ARTERY – Sztuka-Edukacja-Terapia stworzonego przez Bielskie Stowarzyszenie Artystyczne „Teatr Grodzki” i Placówkę Kształcenia Ustawicznego EST w Wadowicach. Jest to jedyny polski projekt, który otrzymał dofinansowanie Komisji Europejskiej w 2010 roku w konkursie Grundtvig Multilateral Projects, program Uczenie się przez całe życie. W tej dwuletniej inicjatywie edukacyjnej oprócz fińskiego zespołu szkół Agricola biorą udział partnerzy ze Słowacji (Divadlo bez Domova), Włoch (Key & Key Communications), Hiszpanii (Fundacion INTRAS) oraz Placówka Kształcenia Ustawicznego EST w Wadowicach. Całość koordynuje „Teatr Grodzki”.

Każdy instruktor i nauczyciel pracujący z grupami potrzebującymi wsparcia wie jak cenna jest wymiana doświadczeń, pomysłów i metod pracy. Dlatego

powstała nasza ARTERIA – mówi Maria Schejbal – koordynatorka projektu.

Otrzymane dofinansowanie pozwoliło na stworzenie bezpłatnej anglojęzycznej platformy edukacyjnej dla nauczycieli, terapeutów i trenerów. Gromadzone są na niej filmy, zdjęcia i opisy modelowych działań integracyjnych z zakresu sztuki, edukacji lub terapii z pięciu krajów partnerskich. Można tu też dodawać własne materiały dydaktyczne, dzielić się swoimi pomysłami z nauczycielami z innych krajów.

Warto wspomnieć, że patronat nad platformą ARTERY objęła minister edukacji narodowej Pani **Katarzyna Hall**.

– Kiedy zobaczyłam polskie zdjęcie ze spektaklu o trzech królach natchnęło mnie to do podobnych działań – wspomina jedna z nauczycielek fińskiego zespołu szkół Agricola. Wystarczy czasem popatrzeć na zdjęcie z zajęć i już jesteśmy zainspirowani.

Tego wszystkim życzę i zapraszam na www.arteryproject.eu

artery
Art-Education-Therapy

Fiński model integracji

Agricola – Centrum Edukacji i Kształcenia

Tekst: Agnieszka Ginko-Humphries

Zdjęcie: Krzysztof Tusiewicz

Do Pieksämäki, małego miasta w środkowej Finlandii dotarliśmy w kwietniu. To tam odbyło się kolejne spotkanie partnerskie projektu ARTERY – Sztuka-Edukacja-Terapia koordynowanego przez „Teatr Grodzki”. Tym razem organizacje z Polski, Słowacji, Włoch i Hiszpanii gościły w zespole szkół Agricola prowadzonym przez „Agencję Kościelną” – główną organizację fińskiego kościoła ewangelickiego. Miasteczko Piekämäki przywitało nas wysokimi zwalami śniegu na poboczach, który nie topił się pomimo wiosennych temperatur i jeziorem pokrytym lodem. To w końcu kraj Muminków – zamarznętej ziemi, gdzie króluje Buka...

W 20-tysięcznym Piekämäki znajduje się integracyjny zespół szkół „Agricola – Centrum Edukacji i Kształcenia”, w którym rocznie uczy się ok. 530 osób z całej Finlandii w wieku 16-25 lat lub starszych. W trzech budynkach mieści się ogólnokształcąca szkoła średnia, szkoła średnia zawodowa, internat, stołówka i oczywiście sauna. Można wybrać kursy zawodowe z zakresu nauk humanistycznych (np. lalkarstwo), nauk społecznych i zdrowia (np. opieka nad dziećmi), turystyki, sportu, cateringu i gastronomii. Poziom szkół Agricola jest tak wysoki, że przyjeżdżają tu sprawne i niepełnosprawne osoby z innych regionów, żeby kształcić się jako pielęgniarki, pracownicy socjalni czy kucharze. Nikomu nie przeszkadza to, że w klasie są osoby z niepełnosprawnością fizyczną, intelektualną lub psychiczną. Wprowadzone rozwiązania ułatwiają pracę nauczycieli i uczniów – zajęcia prowadzone są w małych 8-10 osobowych grupach, a do wspierania osób potrzebujących pomocy zatrudnia się wolontariuszy

z całej Europy. W zamian za naukę fińskiego, bezpłatne zakwaterowanie i wyżywienie oraz udział w imprezach artystycznych i sportowych organizowanych przez Agricolę, pełnią oni rolę asystentów edukacyjnych od poniedziałku do piątku. Nauka w szkołach Agricoli jest bezpłatna, oprócz niektórych specjalistycznych kursów zawodowych, gdzie za naukę, internat i wyżywienie płaci się jedynie 350 euro miesięcznie.

Wszystkie budynki na zewnątrz i w środku są oczywiście dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Kiedy zwiedzaliśmy pracownię kulinarną o swojej nauce opowiadał nam uczeń na wózku. Widać było jego entuzjazm i radość. Na naszych oczach nacisnął guzik i blaty kuchenne i szafki obniżyły się tak, by mógł swobodnie z nich korzystać. Zastosowano niezwykle proste rozwiązanie: meble zamontowane były na dwóch szynach, po których poruszały się w górę i w dół. Czasem niewiele trzeba, żeby umożliwić naukę wszystkim...

Jeżeli ktoś nie potrafi dokonywać wyboru kierunku kształcenia, czeka na niego roczny kurs przygotowania zawodowego. Są to zajęcia ogólnokształcące, z różnych przedmiotów, których celem

jest ułatwienie wyboru przyszłej pracy. Są one niezwykle pomocne dla młodzieży, która ma trudności w nauce spowodowane niepełnosprawnością lub sytuacją życiową. Poznają swoje mocne i słabe strony, odkrywają pasje i talenty i nadrabiają zaległości. Na osobnym kursie można nawet skończyć szkołę podstawową. Kiedy zwiedzaliśmy salę, w której prowadzone są roczne zajęcia ogólnokształcące, tablica zapisana była wzorami matematycznymi, bo grupa poprosiła o dodatkowe wsparcie z tego przedmiotu. Na parapecie poustawiali swoje prace plastyczne, a do korkowej tablicy przypięli swoje teksty – złote myśli. To był ich pokój, tutaj rozwijali skrzydła.

Poziom szkół Agricola jest tak wysoki, że przyjeżdżają tu sprawne i niepełnosprawne osoby z innych regionów, żeby kształcić się jako pielęgniarki, pracownicy socjalni czy kucharze. Nikomu nie przeszkadza to, że w klasie są osoby z niepełnosprawnością fizyczną, intelektualną lub psychiczną.

Z myślą o osobach niepełnosprawnych Agricola prowadzi również szereg programów rehabilitacyjnych i aktywizujących, które przygotowują do rozpoczęcia nauki i wyboru szkoleń zawodowych. Uczniowie mogą bezpłatnie mieszkać w internacie.

ARJEN SUOLA to program dla dorosłych osób niepełnosprawnych intelektualnie lub zmagających się z chorobą psychiczną. Zajęcia trwają 5 godzin dziennie przez 35 tygodni i podzielone są na cztery, 8-9 tygodniowe bloki. Stosuje się indywidualne podejście i elastyczny tok nauczania: można uczęszczać na zajęcia od 1 do 5 dni w tygodniu i przejść przez jeden lub więcej bloków. Każdy z nich ma swój temat przewodni np. ćwiczenia fizyczne, muzyka, przyroda, sztuka, gotowanie. Nacisk kładzie się na rozwój osobisty i umiejętność funkcjonowania w grupie. Uczniowie dostają bezpłatny obiad, kawę i herbatę. Prosto urządzona jadalnia z tzw. szwedzkim bufetem, dużymi drewnianymi stołami i obrazami uczniów zachęca do integracji przy posiłkach. Jedzenie jest smaczne i zdrowe – do wyboru mięsa, warzywa, dania wegetariańskie. Uczniowie mieszkający na terenie szkoły jedzą tu również śniadania i kolację. Na poranne

chłody podaje się dwa rodzaje owsianki (każda dobra, próbowałam) z sosem z fińskich borówek. Taki rozgrzewający, syty posiłek daje dużo energii do pracy.

Z kolei OLE! to program dla osób, które przeszły chorobę psychiczną i chcą się dokończyć, wzmocnić wiarę w siebie, poprawić funkcjonowanie w codziennym życiu i znaleźć pracę. Prowadzi się zajęcia komputerowe, językowe, fizyczne, muzyczne, artystyczne, z zakresu zdrowia i komunikacji. Każdy ustala sobie indywidualny tok uczenia się.

W przestronnym internacie Agricoli mieszka 125 uczniów uczęszczających na różne rodzaje zajęć – ogólnokształcące, zawodowe, przygotowawcze i aktywizujące. Prawdziwie integracyjnym rozwiązaniem są małe pomieszczenia socjalne z aneksem kuchennym, stołem, fotelami i kącikiem telewizyjnym, gdzie spotykają się uczniowie. Jest ich kilka na każdym piętrze.

Z Agricolą można kontaktować się poprzez ich stronę: www.sisop.fi Pracują tam mili, zaangażowani ludzie, ciepłi i życzliwi pomimo otaczającego ich śniegu i lodu.

Witraże uczniów umieszczone w oknach stołówki.

Szanowni niepełnosprawni czytelnicy EDUKATORA!

Celem projektu Edukator – promocja kształcenia ustawicznego osób niepełnosprawnych jest poprawa jakości i dostępności kształcenia ustawicznego dla osób niepełnosprawnych. Na łamach kwartalnika EDUKATOR wspieramy placówki kształcenia ustawicznego w zakresie zmian, jakie mogą wprowadzić, by ułatwić Państwu dostęp do różnych form doskonalenia. Aby robić to skutecznie, potrzebne nam są Państwa opinie i informacja o Państwa doświadczeniach. Dlatego zwracamy się do Państwa z prośbą o wypełnienie i przesłanie do naszej redakcji poniższej ankiety. Po wypełnieniu, ankietę można wyciąć i przesłać na adresy podane na pod ostatnim pytaniem.

Dziękujemy

1. Czy korzystał(a) Pan(i) z oferty kształcenia ustawicznego w przeciągu ostatnich 3 lat?

- 1) Tak
- 2) Nie
jeśli NIE – przejdź do pytania 4

2. Czy placówka/placówki do której Pan(i) uczęszczał(a) była przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych?

- 1) Tak
- 2) Nie
jeśli NIE – przejdź do pytania 6.

3) Jakiego typu były to ułatwienia?

Można zaznaczyć dowolną ilość odpowiedzi.

- 1) dostosowane zestawy komputerowe, drukarki itp.
- 2) syntezy mowy, urządzenia czytające itp.
- 3) notesy brajlowskie, notesy mówiące, dyktafony, elektroniczne lupy powiększające itp.
- 4) asystent osoby niepełnosprawnej
- 5) urządzenia ułatwiające poruszanie się po budynku (podjazdy, windy itp.)
- 6) przebieg egzaminów dostosowany do możliwości osoby niepełnosprawnej
- 7) inne, jakie?

Po pytaniu 3 przejdź do pytania 6 (tylko dla osób które korzystały z kształcenia).

4) Czy słyszał(a) Pan(i) o możliwości korzystania z oferty kształcenia ustawicznego dla osób niepełnosprawnych

- 1) Tak
od kogo/skąd?
- 2) Nie

3) Czy w najbliższej przyszłości zamierza Pan(i) korzystać z oferty kształcenia ustawicznego?

- 1) Tak
- 2) Nie
- 3) Trudno powiedzieć

4) Jak ocenia Pan(i) dostępność do placówek kształcenia ustawicznego w województwie śląskim dla osób niepełnosprawnych?

- 1) Bardzo dobrze
- 2) Dobrze
- 3) Ani dobrze, ani źle
- 4) Źle
- 5) Bardzo źle
- 6) Trudno powiedzieć

5) Czy zauważył(a) Pan(i) przeszkody/utrudnienia w podejmowaniu nauki przez osoby niepełnosprawne?

- 1) Tak, jakie?
- 2) Nie

6) Co Pana(i) zdaniem powinno zostać zmienione/poprawione w ofercie kształcenia ustawicznego dla osób niepełnosprawnych w województwie śląskim?

.....

.....

.....

.....

7) Czy Pana(i) zdaniem, dzięki kształceniu ustawicznemu sytuacja życiowa osób niepełnosprawnych ulega zmianie?

- 1) Tak, w jaki sposób?
- 2) Nie, dlaczego?
- 3) Trudno powiedzieć

8) Prosimy o podanie Pana(i) płci:

- 1) Kobieta
- 2) Mężczyzna

9) Proszę podać rok urodzenia:**10) Aktualne miejsce zamieszkania (proszę podać tylko nazwę miejscowości):**

.....

11) Wykształcenie:

- 1) Podstawowe
- 2) Gimnazjalne
- 3) Zasadnicze zawodowe
- 4) Średnie
- 5) Policealne
- 6) Wyższe

12) Status na rynku pracy:

- 1) Nieaktywny(a) zawodowo
- 2) Poszukujący zatrudnienia zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy
- 3) Poszukujący zatrudnienia nie zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy
- 4) Zatrudniony – umowa o pracę
- 5) Zatrudniony – umowa cywilno-prawna (umowa zlecenie, umowa o dzieło)

13) Jak Pan(i) określa swój rodzaj niepełnosprawności?

Można zaznaczyć dowolną ilość odpowiedzi.

- 1) Uszkodzenie narządu ruchu (np. w wyniku wypadku, chorób neurologicznych)
- 2) Zaburzenie głosu, mowy, uszkodzenia słuchu
- 3) Choroby psychiczne (np. depresja, nerwica, schizofrenia)
- 4) Uszkodzenie narządu wzroku
- 5) Choroby narządów wewnętrznych (np. układ oddechowy, pokarmowy, krążenia, moczowo-płciowy)
- 6) Niepełnosprawność intelektualna (np. upośledzenie umysłowe)
- 7) Epilepsja

Po wypełnieniu ankiety proszę ją wyciąć wzdłuż narysowanej w tym celu linii i przesłać do nas na adres:
Redakcja kwartalnika Edukator, ul. St. Sempołowskiej 13, 43-300 Bielsko-Biała

lub wysłać faksem pod numer telefonu: 033 496 52 19

ankietę można również zeskanować i przesłać skan na adres:
edukator@naukabezbarier.pl

Ankieta jest anonimowa, dlatego wysyłając ją listem nie musicie Państwo wpisywać na kopercie swojego adresu. Zapewniamy jednak, że osoby, które będą analizować ankiety nie będą znały adresów pocztowych, numerów telefonów, ani adresów e-mail nadawców.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚĆ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Chciałabym się podzielić moim osobistym spojrzeniem na sprawy niepełnosprawnych. Sama jestem taką osobą od ponad 50 lat i nauczyłam się z tym żyć.

Dzisiaj mówić o ograniczeniach jest bardzo trudno. Bo teraz inne realia – inny świat. Nie można mówić, że teraz jest lepiej czy gorzej niż wcześniej – teraz jest inaczej. Kiedyś, jeżeli coś się należało osobie niepełnosprawnej, to dostawała to. Dzisiaj o wszystko to, co się należy trzeba walczyć. Chorzy i niepełnosprawni muszą walczyć o renty w sądach, niesłyszący nie kupują aparatów, bo trzeba jeszcze dopłacić. Mało kto jeździ na turnusy rehabilitacyjne, bo nie ma środków. Niewidomi nie korzystają z wielu programów, bo aż tyle muszą dopłacać. I tak dalej i dalej.

Kiedyś były bariery, więc wiele miejsc było dla mnie niedostępnych. Dzisiaj nie ma barier ale i tak są niedostępne. Kiedyś było wielu społeczników i bezinteresownie nam pomagali. Dzisiaj są wolontariusze, ale trzeba uważać czy są ubezpieczeni, czy mają podpisaną umowę, czy jest to zgodne z projektem, w którym uczestniczą. Dzisiaj wolontariusz to nie społecznik z potrzeby serca, ale często zainteresowany punktami np. na uczelni, czy niemający po prostu pracy i innego zajęcia.

Asystent osoby niepełnosprawnej jest tak długo jak długo trwa projekt. Potem znika a osoba niepełnosprawna zostaje sama. Co ma zrobić?

Dzisiaj w imię wolności dopuściliśmy do obniżenia poczucia, że jest się równym, dopuściliśmy do zaniku wielu normalnych ludzkich odruchów. Dzisiaj empatia, zrozumienie, przychylność to słowa, które znikają powoli z naszego życia.

Edukator – bardzo dobrze, że coś takiego robicie. Wielu niepełnosprawnych może poprzez to poszerzyć wiedzę i otworzyć się na świat za oknem. Mam jednak wątpliwości. Wielu z nas jest po prostu zmęczonych nieustanną walką o swoją godność. Nauczono nas, co zrobić, aby jeszcze raz nam się chciało, abyśmy jeszcze raz spróbowali. Nauczono nas wierzyć, że to coś da nam w życiu. Wiele projektów, kursów i szkoleń odbywa się i potem nic nie możemy zrobić z tym w normalnym życiu. Uczcie ludzi normalnych zwykłych zachowań. Pokazujcie, że warto pomagać, bo

każdy kto dał coś z siebie innemu otrzyma to z powrotem. Dajcie nam nadzieję, że jesteśmy coś warci i jeszcze możemy coś zrobić. Niech wszystko czego się można przez Was nauczyć nie będzie książką, którą odstawia się na półkę nawet bez przeczytania. Chciałabym jak najwięcej skorzystać z Waszego programu i móc powiedzieć, że moje życie będzie od tej pory dużo lepsze. Dziękuję i życzę wytrwałości. Bo naprawdę radzę sobie od wielu lat dzięki wielu akcjom i projektom typu Edukator – nauka bez barier, tylko troszeczkę chcieć i do przodu.

Imię i nazwisko
do wiadomości redakcji

Zapraszamy do dyskusji, polemik i komentarzy.

Piszcie do nas na adres:
edukator@naukabezbarier.pl

lub przysyłajcie listy pocztą:
„EDUKATOR”
ul. St. Sempołowskiej 13
43-300 Bielsko-Biała

Najciekawsze listy opublikujemy!

Przeciwdziałaj dyskryminacji!

www.przeciwdzialajdyskryminacji.pl

Jeżeli dość macie stereotypów na temat osób niepełnosprawnych i zależy Wam na działaniach integracyjnych, pomocny okaże się podręcznik *Jak zorganizować wydarzenie*

antydiskryminacyjne wydany przez **Fundację Lambda**.

Publikacja licząca 150 stron przygotowana jest przez osoby zawodowo zajmujące się przeciwdziałaniem dyskryminacji i stanowi praktyczne kompendium wiedzy niezbędnej do organizacji takiego wydarzenia. Jest napisana żywym, przystępnym językiem i przybliży nam informacje potrzebne do zrozumienia i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Na początku czytamy o psychologicznych mechanizmach powstawania uprzedzeń wobec osób, które uważane są za „inne” i zapoznajemy się z sytuacją w Polsce. Okazuje się, że według badań CBOS-u aż 21% Polaków nie styka się z osobami niepełnosprawnymi, dochodzi zatem do wykluczenia społecznego. Dlatego kampanie zwiększające „widzialność” niepełnosprawnych są nam bardzo potrzebne. W kolejnym rozdziale zamieszczono ciekawe przykłady projektów na rzecz tolerancji oraz informacje na co należy zwrócić uwagę

przy organizowaniu imprez integracyjnych. Możemy tu zapoznać się z takimi inicjatywami jak projekcje filmu „Na imię mam Sabine”, portretu 38-latki cierpiącej na autyzm, połączona z dyskusją.

Bardzo cenną częścią książki są scenariusze zajęć antydyskryminacyjnych takich jak *My i mniejszości*, *Moje miejsce różnorodne*, *Burzymy nasz mur dyskryminacji*. Proponowane są różnorodne metody działań takie jak symulacja, prace plastyczne, badania terenowe, mapa mentalna. Zainspirowało mnie zadanie polegające na stworzeniu tytułowej strony gazety lokalnej, która reprezentowałaby całe środowisko, uwzględniając problemy grup mniejszościowych czy dyskryminowanych. Myślę, że możnaby przesłać takie projekty do lokalnych mediów... W podręczniku

znajdziemy również pożyteczne wskazówki na temat przygotowania się i prowadzenia warsztatów antydyskryminacyjnych. „Pamiętaj, że celem ćwiczeń nie jest dojście do momentu, w którym wszyscy zgadzają się ze sobą, ale pobudzenie do dyskusji, kształtowania umiejętności słuchania i wyrażania swoich opinii.” Mam wrażenie, że to umiejętność, która jest nam naprawdę potrzebna. Warto zapoznać się z tą książką – uczy, rozwija i podnosi na duchu. Podręcznik *Jak zorganizować wydarzenie antydyskryminacyjne* został rozesłany do wszystkich gmin w Polsce, można go więc znaleźć w swojej lokalnej bibliotece gminnej. Jest również dostępny w PDF na stronie

projektu „Przeciwdziałaj dyskryminacji – to nie jest trudne” – www.przeciwdzialajdyskryminacji.pl

Zebrała: Agnieszka Ginko-Humphries

Ogłoszenie o wynikach zbiórki publicznej z dnia 16.09.2011 r.

Bielskie Stowarzyszenie Artystyczne „Teatr Grodzki”, z siedzibą w Bielsku-Białej, ul. St. Sempołowskiej 13, 43-300 Bielsko-Biała, przeprowadziło zbiórkę publiczną w terminie 15.09.2009 r. do 15.09.2011 r., na mocy decyzji nr 2713/OR/2099 z dnia 24.08.2009 r. wydanej przez Marszałka Województwa Śląskiego.

Cele:

- remont obiektu poprzemysłowego, domu pracy twórczo-edukacyjno-rehabilitacyjnej przy ul. St. Sempołowskiej 13;
- organizacja projektów edukacyjnych, warsztatów artystycznych dla grup defaworyzowanych, kadry instruktorskiej;

- promocja i organizacja wolontariatu. Zgromadzone środki zgodnie z formami zbiórki:
 - puszki kwestarskie: łączna suma: 3 450,05 zł.
 - skarby stacjonarne: nie wykorzystano
 - sprzedaż cegiełek: łączna suma 5 600,00 zł.
 - sprzedaż usług i przedmiotów: nie wykorzystano
 - Łącznie: 9 050,05 zł.
 - Koszty: - przygotowanie cegiełek: projekt graficzny 1 236,00 zł.

Pełne sprawozdanie zostanie opublikowane na stronie: www.teatrgrodzki.pl

Poszukujemy dobrych praktyk...

...szkół, ośrodków kształcenia, które chcą pochwalić się efektywnymi rozwiązaniami w zakresie dostosowania nauki do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Chcemy zaprezentować najlepsze śląskie praktyki na łamach naszego kwartalnika oraz na stronie internetowej www.naukabezbarier.pl

Wybrane szkoły zostaną również przedstawione w filmie promocyjnym, który wyprodukujemy w przyszłym roku i który emitowany będzie w regionalnych mediach!

Jeżeli podjęliście wysiłek dostosowania Waszej placówki do potrzeb osób niepełnosprawnych –
– pochwalcie się tym w naszym kwartalniku!

Zapraszamy do współpracy!

Bielskie Stowarzyszenie Artystyczne „Teatr Grodzki”

ul. Sempołowskiej 13, 43-300 Bielsko-Biała, pokój nr 128

tel. 33 496 52 19 oraz 693 887 115, e-mail: edukator@naukabezbarier.pl

Kwartalnik „Edukator” kolportowany jest nieodpłatnie co trzy miesiące w nakładzie 5000 egzemplarzy wśród dorosłych osób niepełnosprawnych, organizacji pozarządowych, placówek kształcenia ustawicznego w całym województwie śląskim.

PROMOCJA
KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO
OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
NA ŚLĄSKU

edukator

nauka bez barier

Mam na imię Radek. Mam 35 lat.
Jestem osobą niepełnosprawną.
Ukończyłem studia i szkolenia
zawodowe, prowadzę własną firmę.

www.naukabezbarier.pl

Patronat honorowy Małżonki Prezydenta RP Pani Anny Komorowskiej

Patronat wspierający:

Patronat medialny:

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚĆ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego